

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 233.368 van 29 december 2015
in de zaak A. 217.856/IX-8779**

In zake: XXXX
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Najat Joundi
kantoor houdend te 2140 Borgerhout
Turnhoutsebaan 158
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

het AUTONOOM GEMEENTEBEDRIJF STEDELIJK
ONDERWIJS ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jim Deridder
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 210 A
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 16 december 2015, strekt tot de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van:

“De beslissing dd. 10 december 2015 van de beroepscommissie inzake tucht van het Autonoom Gemeentebedrijf Stedelijk Onderwijs Antwerpen waarbij de beroepscommissie het beroep [...] tegen de tuchtbeslissing dd. 30 november 2015 van het Stedelijk Lyceum Lamorinière tot definitieve uitsluiting van XXXX ontvankelijk doch ongegrond verklaarde [...].”

De verzoekende partij vraagt ook dat de Raad van State zou bevelen dat zij “terug les mag volgen in het Stedelijk Lyceum Lamorinière, al dan niet met oplegging van een alternatieve maatregel waarbij [zij] een educatieve, maatschappelijk relevante taak krijgt”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een nota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 21 december 2015, om 11.00 uur.

Kamervoorzitter Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Najat Joundi, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Jim Deridder, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Jurgen Neuts heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoeker is tijdens het schooljaar 2015-2016 ingeschreven als leerling in het eerste jaar van de derde graad ‘chemie’ (TSO) van het stedelijk lyceum Lamorinière, onderwijsinstelling onder gezag van het autonoom gemeentebedrijf Stedelijk Onderwijs Antwerpen.

3.2. Tijdens een meerdaagse schooluitstap rond 18 november 2015 heeft verzoeker lachgas bij zich, dat hij aan een medeleerling verkoopt. Meerdere leerlingen gebruiken het lachgas.

Verzoeker wordt preventief geschorst en wordt op 20 november 2015 uitgenodigd om te worden gehoord in het kader van een tuchtprocedure:

“[Verzoeker] houdt zich absoluut niet aan het schoolreglement. Hij heeft tijdens de meerdaagse in Massembre aan een spuitbus met, vermoedelijk, lachgas gesnoven en hij was betrokken bij het saboteren van het brandalarm ter plaatse. Er is sprake van een uitgesproken vorm van onbuigzaamheid en gaat in tegen de afspraken van zijn gedragscontract.

Wij wensen in deze te verwijzen naar het orde- en tuchtreglement van het schoolreglement van het Stedelijk Onderwijs dat door u ondertekend werd. [Verzoeker] wordt dan ook preventief geschorst volgens bovenvermeld schoolreglement, in afwachting van het nemen van een tuchtmaatregel, en dit vanaf vrijdag 20/11/2015.

Indien u toch wenst dat uw zoon op school wordt opgevangen, gelieve ons dit dan te laten weten, met de redenen waarom u dit nodig vindt. De school laat u dan weten of op uw verzoek wordt ingegaan.

Daarnaast hebben wij de klassenraad van 5C samengeroepen om een advies ter zake te formuleren.

Wij nodigen u uit voor een gesprek over de toekomst van [verzoeker] op onze school. Gelieve aanwezig te zijn op vrijdag 27/11/2015 om 11uur op Campus Harmonie [...].

Na afloop van de volledige procedure, het gesprek met u en het advies van de klassenraad, zullen wij een beslissing nemen over een tuchtstraf voor [verzoeker].”

3.3. Op 25 november 2015 adviseert de klassenraad om verzoeker definitief uit te sluiten.

Na verzoeker te hebben gehoord, beslist de directie van de school om verzoeker definitief uit te sluiten. Die beslissing is als volgt gemotiveerd:

“De directie heeft aangaande de beslissing rekening gehouden met volgende elementen:

1. De toekomst van [verzoeker]
2. Het welbevinden van onze leerlingen en leerkrachten
3. De onderwijskwaliteit op de klasvloer

Wij hebben [verzoeker] reeds vele malen gewezen op het feit dat hij handelingen stelt die een ernstige belemmering vormen om het normale onderwijs proces te laten plaats vinden (zie het LVS in Smartschool).

Om hem daarin bij te sturen hebben wij hem een gedragscontract aangeboden ten einde zijn sleutelcompetenties te verbeteren en zijn sociaal kapitaal te verhogen. Door manifeste onwil heeft hij hier beperkt gevolg aan gegeven.

Daarenboven heeft [verzoeker] tijdens de meerdaagse in Massembre met zijn kamergenoten lachgas gesnoven waardoor zijn veiligheid, en per uitbreiding die van de andere deelnemers, in gevaar kwam. Het aankopen en bewust doorverkopen van het materiaal aangaande valt volgens ons schoolreglement (blz. 18) onder dealen en getuigt van weinig respect voor de normen en waarden van ons instituut.”

Verzoeker tekent tegen die beslissing bezwaar aan bij de beroepscommissie op 3 december 2015.

3.4. Op 10 december 2015 neemt de beroepscommissie, verzoeker gehoord, de thans bestreden beslissing, waarbij het beroep ontvankelijk doch ongegrond wordt verklaard. Die beslissing wordt met een brief van 11 december 2015 aan de raadvrouw van verzoeker ter kennis gebracht. Ze is als volgt gemotiveerd:

“A. Met betrekking tot de procedure:

1. Aanwezigheid CLB

Verzoekers halen aan dat het CLB niet vertegenwoordigd was op de begeleidende klassenraad.

De school erkent dat, omwille van organisatorische redenen, er geen lid van het CLB aanwezig was.

De beroepscommissie heeft de bevoegdheid om te oordelen over de grond van de zaak wanneer het beroep ontvankelijk werd bevonden. De zaak wordt in haar geheel door de beroepscommissie onderzocht. De gebreken in de procedure die de school zelf heeft begaan, kunnen worden rechtgezet of hersteld in de procedure voor de beroepscommissie, behalve wat de regels betreft m.b.t. de voorschriften die op straffe van onontvankelijkheid zijn voorgeschreven of die van rechtswege de nietigheid meebrengen. De beroepscommissie is van oordeel dat de afwezigheid van het CLB op de klassenraad in de beroepsprocedure kan worden rechtgezet.

De beroepscommissie laat zich bij deze beoordeling adviseren door het CLB. Onder meer op basis van het advies van [A.T.] nam de beroepscommissie ten gronde haar beslissing.

2. De rechten van verdediging zijn niet geschonden.

Verzoekers halen aan dat in de oproepingsbrief aan de ouders om gehoord te worden in het kader van de tuchtprocedure, niet vermeld wordt dat er een tuchtdossier is dat kan worden ingekeken.

In het algemeen schoolreglement secundair onderwijs 2015-2016 wordt uiteengezet hoe de procedure tot het nemen van een tuchtmaatregel verloopt. Hierin wordt aangegeven dat de directeur of de afgevaardigde van het Stedelijk Onderwijs een dossier opmaakt en dat dit dossier kan worden ingekeken.

‘De directeur of de afgevaardigde van het Stedelijk Onderwijs maakt een dossier over jou op. Je ouders, jij en/of een raadsman hebben altijd het recht om het dossier in te kijken.’

Verzoekers hebben zich op 25 augustus 2015 met zowel het interne als het algemeen schoolreglement akkoord verklaard. Zij waren dus op de hoogte van hun recht op inzage van het dossier. Het niet vermelden van de mogelijkheid tot inzage in de brief heeft verzoekers het recht tot inzage niet ontnomen. Dit recht werd duidelijk in het algemeen schoolreglement geformuleerd.

Voor zover als nodig merkt de beroepscommissie op dat het volledige tuchtdossier aan de advocaat van verzoekers werd doorgestuurd op 8 december 2015. Het recht van verdediging is bijgevolg niet geschonden. Dat blijkt ook uit de reactie van de verzoekers, die verwijzen naar stukken uit het tuchtdossier.

3. De beslissing is tijdig genomen.

Er wordt aangegeven dat de directeur te vroeg een beslissing heeft genomen omtrent de definitieve uitsluiting.

In het schoolreglement wordt opgenomen dat één werkdag na het gesprek en het advies van de klassenraad, de directeur of zijn afgevaardigde over de maatregel beslist.

Het betreft hier een termijn waarbinnen de directie moet beslissen met als doel de onzekerheid over de tuchtsanctie nietodeloos lang te laten aanslepen. Deze bepaling werd opgenomen om de rechtszekerheid van de leerling te vergroten, niet om een reflectieperiode in te bouwen.

B. Met betrekking tot de grond van de zaak:

1. De leerling is een gevaar voor het onderwijs- of vormingsgebeuren.

De beroepscommissie is van oordeel dat de feiten, die aan de grondslag van de beslissing van SL Lamorinière liggen, zwaarwichtig zijn.

Gebruik van lachgas is een vorm van druggebruik die volgens [verzoeker] zeer populair is en gehypet wordt via verschillende sociale media. [Verzoeker] heeft het lachgas gekocht, meegenomen op meerdaagse uitstap, gebruikt en bovendien ook verkocht.

Elk druggebruik is in de school verboden. Dit staat uitdrukkelijk in het intern schoolreglement. Hierin staat ook vermeld dat op dealen van drugs een zwaardere straf staat en dat dit kan leiden tot verwijdering uit de school.

‘10 Gezondheidsbeleid

ELK DRUGGEBRUIK IS VERBODEN.

Onder drugs verstaan we zowel illegale als legale genotsmiddelen. Het zijn alle middelen of handelingen die verslavend zijn of die een veranderd besef van de werkelijkheid tot gevolg hebben. Gebruik, bezit, verhandelen of onder invloed zijn van drugs is niet toegestaan binnen ons schoolgebeuren (lessen, leswissels, stages, uitstappen, op weg van huis naar school, tijdens de middagpauze, ...).

Het gebruik van voorgeschreven medicatie die kan leiden tot gevaarlijk en/of afwijkend gedrag, moet je melden aan het leerlingensecretariaat of aan de leerlingbegeleiding.

Het gebruik en/of het proeven van alcoholische dranken in de studierichting restaurant-keuken kan enkel onder toezicht van de leerkracht en in het kader van de lessen over dit onderwerp.

Voor meerdaagse uitstappen gelden aparte regels, die per activiteit worden vastgelegd.

Alcoholgebruik is nooit toegelaten in de 1ste en 2de graad.

Bij overtreding volgen er steeds sancties. Op dealen – onder dealen verstaan we ook het gratis aanbieden van drugs aan medeleerlingen – staat een zwaardere sanctie. De school kan dit aan de politie melden. Het kan leiden tot verwijdering uit de school.’

Daarenboven volgt de beroepscommissie de redenering van de school dat het een verzwarende omstandigheid is dat de leerling in het 5de jaar Chemie zit. Het risico dat op een onverantwoorde manier wordt omgegaan met de producten in het labo is groot. De veiligheid van de leerlingen en het schoolpersoneel wordt hierdoor gehypothekeerd.

2. De zwaarste tuchtstraf is evenredig

[Verzoeker] zit sinds dit schooljaar op SL Lamorinière. Binnen deze korte tijdspanne zijn er verschillende incidenten gebeurd. Naar aanleiding van veelvuldig storen van de klas werd een gedragscontract opgesteld. Het niet naleven van het gedragscontract kan resulteren in een tuchtprocedure.

De beroepscommissie oordeelt dat de directeur van de school terecht heeft beslist dat [verzoeker] definitief uit de school moet worden verwijderd. Gelet op de zwaarwichtigheid van de feiten (dealen van drugs) en op de niet naleving van het gedragscontract, is de definitieve verwijdering een gepaste sanctie.

3. Examens en begeleiding

De beroepscommissie is van oordeel dat [verzoeker] de kans moet krijgen om de examens van zijn hoofdvakken (wiskunde, organische chemie en analytische chemie) af te leggen om zo zijn kansen, om de richting chemie succesvol verder te zetten, niet te hypothekeken.

Daarnaast acht de beroepscommissie het noodzakelijk dat [verzoeker], samen met de school en het CLB bekijkt of begeleiding in de schoolloopbaan noodzakelijk is en dat [verzoeker] begeleid wordt in zijn zoektocht naar een nieuwe school.

C. Beslissing

De beroepscommissie beslist het beroep ontvankelijk doch ongegrond te verklaren.

De beroepscommissie beslist dat [verzoeker] de kans moet krijgen om in SL Lamorinière de examens van wiskunde, organische chemie en analytische chemie af te leggen.

De beroepscommissie adviseert de school en het CLB om [verzoeker] te begeleiden in zijn zoektocht naar een nieuwe school en hem eventueel te begeleiden in zijn schoolloopbaan.”

IV. Herinnering aan de schorsingsvoorwaarden

4. Krachtens artikel 17, §§ 1 en 4, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid slechts worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat minstens één ernstig middel wordt aangevoerd dat de nietigverklaring van de akte of het reglement *prima facie* kan verantwoorden en dat een uiterst dringende noodzakelijkheid voorhanden is die onverenigbaar is met de behandelingstermijn van de gewone vordering tot schorsing.

V. Uiterst dringende noodzakelijkheid

Standpunt van de partijen

5. Verzoeker betoogt dat een uitspraak volgens de gewone schorsingsprocedure te laat zou komen. De opgelopen lesachterstand zou te groot zijn om een verlies van het schooljaar te kunnen vermijden. Verzoekers ouders hebben de enige twee andere scholen gecontacteerd te Antwerpen die dezelfde richting Chemie aanbieden, maar deze scholen geven in een verklaring aan volzet te zijn. De meest nabije school – waarvan nog niet zeker is of er plaats is – zou dagelijks drie uur reistijd kosten aan verzoeker. Er is dus geen school voor verzoeker in de nabijheid waar hij de studierichting van zijn keuze kan volgen.

6. De verwerende partij is van oordeel dat de aangevoerde reistijden niet kunnen volstaan om de keuze voor een schorsingsprocedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid te wettigen. In de provincie Antwerpen zijn er tien scholen die de studierichting Chemie aanbieden in de derde graad van het technisch secundair onderwijs. Voor de twee meest nabije toont verzoeker aan dat hij zich aldaar niet heeft kunnen inschrijven. Voor twee andere scholen, namelijk PTS Boom en PITO Stabroek, heeft verzoeker blijkbaar geen inspanning gedaan om zijn schade te beperken door aldaar een inschrijving te vragen. De verwerende partij betwist de inschatting van verzoeker met betrekking tot wat als een onrede-

lijk lange verplaatsing moet worden beschouwd en betoogt dat de door verzoeker voorgerekende reistijden onjuist zijn.

Beoordeling

7. De verwerende partij betwist niet dat verzoeker zich heeft ingespannen – vergeefs – om zich in te schrijven in de twee enige scholen die in de relatief onmiddellijke nabijheid de studierichting Chemie aanbieden. Zelfs indien de reistijd naar twee andere scholen wordt betwist, lijkt een schoolwissel voor verzoeker ten minste een extra uur reistijd dagelijks te kosten. In de huidige stand van de rechtspleging is voorts geheel onduidelijk of en welke van die verderaf gelegen scholen verzoeker nog een plaats kan aanbieden. In dat verband rust op de school overeenkomstig artikel 123/5, § 6, van de Codex Secundair Onderwijs “de verantwoordelijkheid om, samen met het begeleidend centrum voor leerlingenbegeleiding, de leerling actief bij te staan in het zoeken naar een andere school”. De verwerende partij weerlegt niet het verwijt van verzoeker dat hij van zulke actieve hulp verstoken is gebleven. De verwerende partij legt ook in de huidige procedure geen gegevens voor van scholen waar nog plaats zou zijn. In die omstandigheden kan zij verzoeker moeilijk verwijten een beroep te doen op de procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid en kan de Raad van State verzoekers inschatting bijvallen, namelijk dat een gewone schorsingsprocedure voor hem in de concrete omstandigheden een ernstig risico inhoudt voor het normale verloop van zijn studieloopbaan.

8. Aan de eerste schorsingsvoorwaarde is voldaan.

VI. Ernst van de middelen

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

9. Een eerste middel is geput uit de schending van de artikelen 123/9 en 123/10 van de Codex Secundair Onderwijs (bedoeld zijn de artikelen 123/4 en 123/5, zoals ingevoegd bij decreet van 4 april 2014), de formelemotiveringsplicht, de materiëlemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, omdat, eensdeels, het tuchtdossier geen grondig gemotiveerd advies bevat van de klassenraad maar slechts een aanwezigheidslijst met de korte vermelding “advies: definitieve uitsluiting” en, anderdeels, tijdens de beraadslaging door de klassenraad geen lid van het CLB aanwezig was. Volgens verzoeker kan dit laatste niet worden rechtgezet door de beroepscommissie.

Beoordeling

10. Artikel 123/5, § 3, van de Codex Secundair Onderwijs bepaalt dat “[v]oorafgaand aan de beslissing tot definitieve uitsluiting, [...] het advies van de klassenraad [moet] worden ingewonnen”.

In het tuchtdossier is een advies van de klassenraad opgenomen, wat laat veronderstellen dat het effectief is ingewonnen.

Verzoeker mag voorts betreuren dat de klassenraad zijn advies niet motiveert, maar de in het middel aangevoerde verplichting tot formele en materiële motivering rust op de eindbeslissing, zo lijkt, en niet op het voorafgaand en niet-bindend advies van de klassenraad. Ook de aangevoerde bepalingen van de Codex Secundair Onderwijs lijken aan het advies van de klassenraad geen bijzondere vormvereisten op te leggen.

Verzoeker is van mening dat een dergelijke verplichting wel zou voortvloeien uit het zorgvuldigheidsbeginsel. Daargelaten of verzoeker op dat vlak moet worden bijgevalen, lijkt hij dan weer niet aan te tonen op welke wijze hij zou zijn benadeeld. Daarbij dient herhaald te worden dat het slechts om een niet-bindend advies gaat en dat zo een advies, zo lijkt, ook niet omgeven is door andere bijzondere waarborgen die voor de eigenlijke tuchtprocedure wel gelden – bijvoorbeeld de rechten van verdediging. Het valt in die concrete omstandigheden verzoeker toe om zijn belangenschade concreet en precies te omschrijven en aan te tonen. Dat doet hij op het eerste gezicht niet door in het algemeen te stellen dat “[v]an een zorgvuldige overheid/klassenraad [minstens] mag [...] verwacht worden dat [hij] in een verslag [...] opneemt op welke feiten [hij] zich baseert om een definitieve uitsluiting te adviseren” en “dat [hij] in [zijn] verslag vermeldt of het een unaniem advies betreft of er tegenstanders waren van de definitieve uitsluiting”. Wat dat laatste element betreft, is het vooralsnog allerm minst duidelijk wat verzoeker met de wetenschap van een niet-unaniem advies zou willen bereiken.

11. Artikel 123/5, § 3, van de Codex Secundair Onderwijs bepaalt inzake de rol van het CLB in de tuchtprocedure dat “[v]oorafgaand aan de beslissing tot definitieve uitsluiting, [...] het advies van de klassenraad [moet] worden ingewonnen. In die klassenraad zetelt, met adviesbevoegdheid, een personeelslid van het begeleidend centrum voor leerlingenbegeleiding”.

In haar nota met opmerkingen weerlegt de verwerende partij verzoekers grief in dit verband op volgende gronden:

“Dit voorschrift kan niet worden begrepen als een op straffe van nietigheid voorgeschreven vorm die de effectieve aanwezigheid van een CLB-medewerker voorschrijft opdat de begeleidende klassenraad rechtsgeldig een advies zou kunnen verlenen. Dit zou immers aan het CLB een vetorecht verlenen ten aanzien van elke definitieve uitsluiting, louter door afwezig te blijven. Uit niets blijkt dat dit de intentie van de decreetgever is geweest.

In casu is aan de ratio legis van artikel 123/10, § 3 van de Codex Secundair Onderwijs voldaan doordat de in de afsprakennota tussen de school en het CLB aangeduide contactpersoon binnen het CLB (mevrouw [...]), voor de vergadering van de klassenraad is uitgenodigd. Dit blijkt uit de mail die ter

zake via Smartschool (twee dagen voor de datum van de klassenraadvergadering) is verzonden. Het feit dat niemand van het CLB aanwezig kon zijn omwille van organisatorische redenen binnen het CLB, vitieert niet de regelmatigheid van de bijeenkomst van de klassenraad.

De tuchtprocedure zoals zij door de directeur is gevoerd, is in dat opzicht bijgevolg niet onregelmatig.”

Uit de stukken van het administratief dossier blijkt op het eerste gezicht dat het betrokken personeelslid van het CLB inderdaad werd verwittigd van de bijeenkomst van de ‘tuchtklassenraad’. Verzoeker weerspreekt op de terechtzitting niet de conclusie die de verwerende partij daaruit afleidt en hij wijst geen bepaling aan waaruit volgt dat het in die omstandigheden toch afwezig blijven van dat personeelslid een onvoldragen of zelfs een onregelmatig advies zou opleveren.

De Raad valt in de huidige stand van de rechtspleging het aangehaalde betoog van de verwerende partij bij.

12. Het eerste middel is in geen van de beide onderdelen ernstig.

B. Tweede middel

Uiteenzetting van het middel

13. Het tweede middel is geput “uit de schending van artikel 123/8 [versta: artikel 123/3] Codex Secundair Onderwijs – schending van het proportionaliteitsbeginsel en het beginsel van subsidiariteit – de leerling is geen gevaar voor het onderwijs- of vormingsgebeuren – de school kon een minder ingrijpende maatregel nemen – schending van de formele motiveringsplicht, de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur”.

Verzoeker zet uiteen dat hij als nieuwe leerling is terechtgekomen in een problematische klas, die ook reeds het vorige schooljaar met problemen

te kampen had en die de school niet de baas kan. Hij wijst erop dat er vele leerlingennotities zijn waarin hij helemaal niet betrokken is. Hij noemt het ook manifest onjuist dat hij een manifeste onwil zou tonen om gevolg te geven aan het opgelegde gedragscontract. Dit contract, zo betoogt verzoeker nog, “werd eenzijdig opgesteld om redenen van onvoldoende inzet, interesse en motivatie, het verstoren van de les, onbeleefdheid en ongepast commentaar, provoceren van medeleerlingen” maar naar zijn verhaal werd niet geluisterd. Uit de leerlingennotities blijkt volgens verzoeker ook zeer duidelijk dat hijzelf leed onder het storend gedrag van medeleerlingen. Hij citeert uit twee notities, waarin hij niet op negatieve wijze is vernoemd.

Over het incident met het lachgas betoogt verzoeker dat hij dit heeft gekocht in een gewone winkel en dat hij er geen kwaad in zag om het mee te nemen op de schooluitstap:

“Op het ogenblik dat hij de lachgas meenam was hij zich totaal niet bewust van de draagwijdte van het gebruik van lachgas, noch kende hij de eventuele negatieve gevolgen ervan. In de bestreden beslissing wordt gesteld dat het een verzwarende omstandigheid is dat [hij] in de richting Chemie zit. Toch klopt het niet dat [hij] zich bewust was van het feit dat het een soort van drugs was en dat het negatieve gevolgen zou kunnen hebben.”

Dat lachgas als drugs bestempeld wordt zoals omschreven in het schoolreglement heeft verzoeker toen niet geweten; hij heeft zich maar achteraf rekenschap gegeven van de ernst van het gebruik van lachgas.

Overeenkomstig het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel zou de school moeten opteren voor een andere maatregel dan de allerzwaarste sanctie. Nergens wordt een afweging gemaakt of een motivering gegeven van de keuze voor de zwaarste sanctie “en niet voor een mildere sanctie, bijvoorbeeld de tijdelijke uitsluiting eventueel in combinatie met een project, werk, spreekbeurten over lachgas en de negatieve gevolgen daarvan”. Verzoeker heeft zo een alternatieve sanctie voorgesteld met de bedoeling zichzelf en andere medeleerlingen iets bij te brengen ten gevolge van het voorval.

Bovendien werd de tuchtstraf uitgesproken in een zeer cruciale periode, juist voor de examens van december:

“De Beroepscommissie beslist bijna op het einde van de examenperiode dat [verzoeker] nog examens kan afleggen. Dit beslist de Beroepscommissie terwijl [hij] sedert 20 november uitgesloten is van de school. Plots op vrijdag 11 december 2015 krijgt [hij] te horen dat hij zijn examens mag komen afleggen na het weekend.

Indien de overheid zorgvuldig was omgegaan met de tuchtprocedure en de uitsluiting van de betrokken leerling, indien de overheid op het ogenblik van de preventieve schorsing nog niet zeker wist welke maatregel zij ging nemen, dan had zij als zorgvuldige overheid die zich zagezegd bekommert om de toekomst van [verzoeker] [...] wel degelijk met [verzoeker] afgesproken welke leerstof hij diende bij te werken, welke taken hij diende te maken. De school heeft zich niets aangetrokken van ‘de toekomst van [verzoeker]’. [Verzoeker] werd met een treinticket naar huis gestuurd en verder heeft zij absoluut niets ondernomen om zijn recht op onderwijs te garanderen.”

Verzoeker wijst er ten slotte nogmaals op dat hij in twee aangeschreven scholen geen inschrijving kon krijgen en bijgevolg dreigt een schooljaar te verliezen en dat het CLB noch de school actie heeft ondernomen om hem te helpen in zijn zoektocht naar een nieuwe school.

Beoordeling

14. Verzoeker moge zich ervan bewust zijn dat het zijn zaak niet dient als hij zeer eenzijdig citeert uit het leerlingenvolgdossier en als hij, zo doende, de in dat dossier over hem gemaakte vaststellingen onbesproken laat en ze bijgevolg noch tegensprekt noch probeert te duiden.

15. Allereerst is er het gedragscontract zelf, waarvan verzoeker in het inleidend verzoekschrift erkent dat het is opgelegd “om redenen van onvoldoende inzet, interesse en motivatie, het verstoren van de les, onbeleefdheid en ongepast commentaar, provoceren van medeleerlingen”. Het dateert van 14 september 2015. Het werd ondertekend door verzoeker zelf en zijn ouders. Het geeft geen pas, zo lijkt, eerst dit contract zonder enig voorbehoud te ondertekenen, om

het dan – drie maanden later – naar aanleiding van een tuchtmaatregel deels gebaseerd op de niet-naleving van het gedragscontract, in vraag te stellen.

16. Dat verzoeker “positief gevolg” gegeven heeft aan het gedragscontract is voorts gesteund op een wel erg selectieve lezing van de leerlingennotities die de school over verzoeker heeft opgetekend. Zo leert het administratief dossier dat ten aanzien van verzoeker ook na de ondertekening van het gedragscontract nog steeds opmerkingen moeten worden gemaakt:

- “De leerlingen van 5C hebben vandaag 2 uur wiskunde na elkaar vlak na de middag.

Tijdens het maken van oefeningen ging het redelijk, maar [verzoeker] eist op een zeer onbeleefde manier de aandacht waardoor er andere leerlingen er gretig mee lachen. Hierdoor is de klas te druk.

Hij is al snel klaar met de oefeningen en kan dan niet rustig wachten tot alle leerlingen klaar zijn en roept door de klas.

Ik vind hem een aanzetter tot storend gedrag in de klas.

Ik heb hem op zijn gedragscontract moeten wijzen!”

(melding 1 oktober 2015)

- “De ‘gebruikelijke’ lln van 5C hervallen in hun ongepast gedrag. [A.], [M.], [H.] en [verzoeker] waren opnieuw zeer luidruchtig in mijn les deze ochtend. Gedurende de hele les riepen ze door (en naar) elkaar (in het Arabisch, ik vermoed over mij want steeds met nodige hilariteit), luisterden ze niet (of nauwelijks), gaven ze ongepaste opmerkingen (‘schrijf maar in lln-volgsysteem mevrouw...’) en gaven ze commentaar...”

(melding 5 oktober 2015)

- “Ook tijdens de les wiskunde, het tweede lesuur verloopt het binnenkomen en de les zeer luidruchtig. Vermits er een nieuwe jongen kwam snuffelen moest ik achteraan in de kast nota’s nemen voor hem terwijl ik vroeg aan de leerlingen om hun agenda te nemen. Dit kan niet op een rustige manier voor [A.], [M.], [H.] en [verzoeker].

[Verzoeker] was vooral ook zeer uitdagend in zijn manier van doen en ik moest hem verschillende keren aanmanen om maar gewoon te gaan zitten. [...]

[A.], [H.] en [verzoeker] blijven ook tijdens de les luidruchtig waardoor ook [Y.] en [M.] steeds afgeleid waren [...].”

(melding 5 oktober 2015)

- “Tijdens het ophalen van de agenda’s van 5C zei [verzoeker] iets in een andere taal wat ik niet verstond.

Ik heb hem nogmaals gezegd dat er in de school Nederlands wordt gepraat. Hierop werd weer door een aantal leerlingen; [verzoeker], [A.], [M.], [Y.]; luidruchtig gelachen waarop ik vroeg of dat met mij was!”
(melding 7 oktober 2015)

- “Terwijl sommige leerlingen van 6 GW hun taak nog afronden in lokaal C32, is er veel lawaai in de gang.

Ik ga kijken en het zijn de leerlingen van 5C, vooral [M.L.] denk ik. Terwijl ik hen er in het algemeen voor aanspreek en zeg dat ik net voor het eerste lesuur heb geschreven dat ze goed gewerkt hebben, er nu weer een negatief punt is. Hierop moet [verzoeker] weeral ongepaste commentaar kunnen geven.”

(klasnotitie 30 oktober 2015)

- “Tijdens de klassikale uitleg was het zeer moeilijk lesgeven aan [de leerlingen van 5C]. De volgende leerlingen zijn de stoorzenders: [verzoeker] [...]”

(klasnotitie 29 oktober 2015)

- “Hij moet regelmatig storende opmerkingen kunnen geven tijdens de les, naar achter draaien om tegen andere leerlingen iets te roepen, al dan niet in het Nederlands.”

(melding 9 november 2015)

Verzoeker werd op 12 oktober 2015 ook de sanctie van één dag schorsing opgelegd.

Een en ander leidt ertoe dat op 10 november 2015 tussen de leerlingenbegeleiding van de school en verzoeker een “corrigerend gesprek” plaatsvindt, waarin weliswaar “sinds vorige sanctie” “verbetering” wordt vastgesteld “maar nog niet voldoende”. Daaraan wordt toegevoegd:

“Afspraak is geen meldingen meer en een positief verslag van Massembre. Na Massembre sowieso vervolgspraak.”

Verzoeker erkent dan weer uitdrukkelijk dat hij het lachgas heeft aangekocht en meegenomen op de meerdaagse klasuitstap.

17. Dat verzoeker aldus het gedragscontract niet heeft nageleefd, zoals de beroepscommissie in de bestreden beslissing aanvoert, lijkt de waarheid allerminst geweld aan te doen.

18. Verzoeker merkt vervolgens op dat hij totaal niet bewust was van de draagwijdte van het gebruik van lachgas en dat het “een soort van drugs” was.

In dat verband merkt de Raad van State in de eerste plaats op dat hij geen beroepsinstantie is die zich in de plaats mag stellen van de bevoegde tuchtorganen van de school. De Raad van State is in de uitoefening van zijn wet-tigheidstoezicht enkel bevoegd om na te gaan of de tuchtoverheid bij haar beoor-deling is uitgegaan van juiste en zorgvuldig vergaarde feitelijke gegevens, of zij die correct heeft beoordeeld en of zij op grond daarvan niet in onredelijkheid tot haar besluit is kunnen komen.

Door het gebruik van lachgas te kwalificeren als het gebruik van drugs, en de verkoop ervan aan een medeleerling dus als dealen, lijkt de be-roepscommissie alleszins niet de grenzen van de redelijkheid te buiten te zijn gegaan. In de huidige stand van de procedure verwijst de Raad naar wat hierover te lezen valt op www.druglijn.be – welke informatie door het auditoraat op de te-rechzitting in het debat is gebracht en waaromtrent de partijen verweer konden voeren. Over lachgas valt daar te vernemen dat de gebruiker zo goed als onmid-dellijk een euforische roes ervaart, dikwijls met lach- of giechelbuien en “kleur-rijke hallucinaties”. De risico’s worden als volgt omschreven:

“Lachgas inhaleren heeft dezelfde risico’s als het gebruik van andere vluchtige snuifmiddelen, bijvoorbeeld irritatie van ogen, neus, keel, luchtwegen en de huid, braakneigingen, misselijkheid, bewustzijnsverlies, coma en zelfs de dood. Lachgas is licht ontvlambaar en kan brandwonden veroorzaken bij gebruik. Wanneer het geïnhaleerd wordt uit een spuitbus onder druk, kan de huid bevroren raken. Het dronken gevoel bij het inademen van lachgas wordt veroorzaakt door een zuurstofgebrek in de hersenen, wat kan zorgen voor coördinatiestoornissen en dus ook voor valpartijen en verwondingen.

Op langere termijn is lachgas gevaarlijk voor mensen met een vitamine B12-tekort. Langdurig gebruik van lachgas kan ook leiden tot onvruchtbaarheid, impotentie en beschadiging van het zenuwstelsel.

Vermits lachgas vooral gebruikt wordt door jongeren, mag niet over het hoofd gezien worden dat het lichaam van een jongere kwetsbaarder is dan dat van een volwassene.”

Nog steeds in de huidige stand van de procedure hecht de Raad van State geen geloof aan de bewering van verzoeker dat hij niet wist wat de effecten zijn van het gebruik van lachgas. Verzoeker erkent immers voor de beroepscommissie dat lachgas een hype is en dat hij er filmpjes van heeft gezien op sociale media, youtube en instagram. Vooralsnog neemt de Raad dan ook aan dat verzoeker zeer wel de effecten van het gas kende toen hij het doelbewust kocht om het mee te nemen op een meerdaagse schooluitstap.

19. Dat niet wordt gemotiveerd waarom de definitieve uitsluiting wordt opgelegd, lijkt te worden tegengesproken door de bestreden beslissing zelf, waarin omtrent de evenredigheid van de tuchtstraf gerefereerd wordt aan “de zwaarwichtigheid van de feiten (dealen van drugs)” en aan “de niet naleving van het gedragscontract”. Van beide elementen is hiervóór al besloten dat de beroepscommissie op het eerste gezicht niet onregelmatig tot die conclusie is gekomen.

Uit die motieven volgt *prima facie* ook impliciet, maar zeker, waarom de verwerende partij geen lichtere sanctie wenst op te leggen, zoals het verplicht geven van een spreekbeurt over de gevolgen van lachgas. Van een tuchtoverheid wordt op grond van de aangevoerde motiveringsplicht in principe niet verwacht dat zij tot uitdrukking brengt waarom niet voor een andere – mildere – sanctie werd gekozen dan de welbepaalde sanctie die zij op uitdrukkelijk gemotiveerde wijze uitspreekt.

20. Dat de tuchtoverheid ook een lichtere tuchtsanctie kon opleggen, lijkt dan weer niet *ipso facto* te betekenen dat zij door te kiezen voor de zwaarste, de grenzen van de redelijkheid heeft overschreden. Immers, bij de keuze van de

sanctie beschikt de tuchtoverheid over een ruime discretionaire bevoegdheid. Het is eigen aan de uitoefening van een discretionaire bevoegdheid dat uiteenlopende beslissingen denkbaar zijn die in die beoordelingsruimte te situeren zijn, die niet van willekeur en onredelijkheid getuigen en die elk de toets aan het redelijkheidsbeginsel doorstaan. Appreciatievrijheid houdt nu eenmaal de mogelijkheid in van verschillende zienswijzen die elk niet onredelijk zijn. De Raad van State kan als wettigheidsrechter een leerling op het eerste gezicht derhalve niet beschermen tegen strenge beslissingen, alleen tegen onwettige beslissingen. Gewis ervaart verzoeker de strenge beslissing van de definitieve uitsluiting als onredelijk of onbillijk. Het is ook niet uitgesloten dat een andere tuchtoverheid, op zicht van dezelfde gegevens en op grond van de haar toekomende beoordelingsbevoegdheid, evengoed binnen de grenzen van de wettigheid – waarin begrepen de redelijkheid – tot een ander oordeel zou komen en een leerling in een vergelijkbare situatie een andere, lichtere sanctie zou opleggen. Er kan evenwel slechts sprake zijn van de schending van het evenredigheidsbeginsel wanneer een beslissing, waarvan vastgesteld wordt dat ze op deugdelijke grondslagen berust, inhoudelijk dermate van het normale beslissingspatroon afwijkt dat het ondenkbaar is dat enige andere zorgvuldige overheid in dezelfde omstandigheden die beslissing zou nemen. In het licht van de overwegingen van de bestreden beslissing – meer bepaald de ernst van de feiten en het negeren van het gedragscontract – lijkt er te dezen geen reden om te stellen dat de opgelegde straf in volkomen wanverhouding staat tot de feiten, op een dergelijke wijze dat moet worden vastgesteld dat de tuchtoverheid bij het opleggen van de sanctie de grenzen van haar beoordelingsbevoegdheid te buiten is gegaan.

21. Weliswaar geeft artikel 123/3, derde lid, van de Codex Secundair Onderwijs bijkomend aan dat bij de onderwijsinrichter het beginsel moet vooropstaan dat een minder ingrijpende maatregel voorgaat op een meer ingrijpende maatregel. Die verplichting is evenwel voorwaardelijk, namelijk “indien daardoor redelijkerwijs verondersteld mag worden dezelfde remediërende of corrigerende effecten bij de leerling te bereiken”. Verzoeker mag de school dan wel verzocht hebben om een tijdelijke uitsluiting en het verplicht geven van een spreekbeurt; hij

gaat met geen woord in op de laatst vermelde voorwaarde. De Raad ziet in de hem voorgelegde gegevens vooralsnog geen bewijs dat de tuchtoverheid – na het gedragscontract, na de schorsing voor één dag en na de andere hiervóór in herinnering gebrachte opmerkingen over verzoekers gedragingen – ten onrechte heeft verondersteld dat een mildere sanctie niet dezelfde effecten bij verzoeker zou bereiken als de opgelegde definitieve uitsluiting.

22. Op het eerste gezicht is de kritiek die verzoeker vervolgens nog geeft over de timing van de sanctie niet nuttig. Het is immers precies verzoeker zelf die voor de beroepscommissie – en dan, zo lijkt, maar voor het eerst – te kennen heeft gegeven dat hij “graag zijn examens [wil] meedoen”. Als de commissie op die vraag ingaat, kan verzoeker haar bezwaarlijk verwijten onzorgvuldig te hebben gehandeld door hem examens te laten afleggen ondanks zijn afwezigheid van een drietal weken en met onvoldoende voorbereidingstijd.

23. In welke school verzoeker terecht kan na een definitieve uitsluiting lijkt, in beginsel, geen element te zijn dat een school in rekening dient te brengen bij het nemen van de tuchtbeslissing.

24. Dat de school verzoeker ná de opgelegde tuchtsanctie niet helpt bij zijn zoektocht naar een nieuwe school, is op het eerste gezicht geen verwijt dat kan afkleuren op de bestreden tuchtbeslissing zelf, en dan nog op een wijze dat het deze onwettig zou maken.

25. Al hetgeen voorafgaat leidt tot de conclusie dat het middel niet ernstig is.

C. Besluit

26. Er is niet voldaan aan de tweede schorsingsvoorwaarde.

VII. Voorlopige maatregelen

27. Om dezelfde reden dient de vordering tot het opleggen van voorlopige maatregelen te worden verworpen.

VIII. Anonimisering

28. Met toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 ‘betreffende de publicatie van de arresten en de beschikkingen van niet-toelaatbaarheid van de Raad van State’ vraagt verzoeker dat bij de publicatie van het arrest zijn identiteit niet wordt opgenomen.

Dit verzoek wordt ingewilligd.

BESLISSING

1. De Raad van State verworpt de vordering.

2. De verzoekende partij wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid, begroot op een rolrecht van 200 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro, die verschuldigd is aan de verwerende partij.

3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad van State wordt de identiteit van de verzoekende partij niet bekendgemaakt.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 29 december 2015, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
bijgestaan door	
Tiny Temmerman,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Tiny Temmerman

Geert Van Haegendoren